

УДК 338.48-6:504.05(477.41)

**ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТСЬКО-
ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ
ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ**

Коваленко О. В.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: olexkkovalenko@ukr.net

Трансформація Чорнобильської зони відчуження з глобального туристичного центру на режимний об'єкт підвищеної небезпеки стала прямим наслідком повномасштабної агресії, яка почалася 24.02.2022 р. За офіційною позицією ДАЗВ (Державне агентство України з управління зоною відчуження), з першого дня вторгнення будь-яка екскурсійна діяльність була офіційно припинена задля безпеки цивільних осіб та збереження контролю над ядерними об'єктами [1].

Аналіз поточної ситуації свідчить, що період окупації Зони відчуження у лютому-березні 2022 року завдав нищівного удару по інфраструктурі, яка створювалася десятиліттями. На сьогодні державна політика зосереджена виключно на відновленні систем радіаційного моніторингу та фізичного захисту об'єктів, що робить питання повернення туристів вторинним.

ДП «ЦОТІЗ» (Державне підприємство «Центр організаційно-технічного, інформаційного забезпечення УЗВ»), яке забезпечувало організаційний супровід відвідувачів, наразі констатує, що вся їхня технічна база, наразі використовується виключно для адміністрування доступу фахівців, науковців та міжнародних спостерігачів, таких як місії МАГАТЕ [2].

Важливою перешкодою для відновлення екскурсій є тотальне замінування територій окупаційними військами; фахівці наголошують, що навіть перевірені маршрути потребують повторного обстеження саперами, оскільки карти мінувань відсутні, а загроза вибухонебезпечних предметів залишається надзвичайно високою в лісових масивах та покинутих будівлях. Окрім того, пошкодження логістичної інфраструктури, зокрема пунктів харчування та санітарних об'єктів, робить неможливим надання послуг за стандартами, що діяли до 2022 року. Згідно зі стратегічними планами ДАЗВ, зона відчуження в поствоєнний

період має перетворитися на індустріальний і науковий хаб, що докорінно змінить профіль екскурсійної діяльності [1].

Станом на 2026 рік офіційна позиція всіх дотичних структур залишається консолідованою: поновлення туризму в 30-кілометровій зоні можливе лише після остаточного зняття воєнної загрози та проведення масштабної сертифікації безпеки територій. Досвід супроводу офіційних делегацій, який зараз накопичує ДП «ЦОТІЗ», стане фундаментом для розробки нових маршрутів «меморіального туризму». Таким чином, відновлення туристсько-екскурсійної діяльності потребує не лише часу, а й повної перебудови організаційної моделі відповідно до викликів нової безпекової реальності.

Список літератури:

1. Державне агентство України з управління зоною відчуження : офіційний сайт. URL: <https://dazv.gov.ua>
2. Державне підприємство «ЦОТІЗ» : офіційний сайт. URL: <https://cotiz.org.ua>

УДК 338.48:711.16:502.1(477.41)

**РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ЯК
УНІКАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТА
ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ В ТУРИСТИЧНИХ
ПРАКТИКАХ**

Кожушко А. О. Єпик Л. І.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: kozuskoanastasia88@gmail.com,

larusyabarabash2017@gmail.com

Ревіталізація Чорнобильської зони як унікального об'єкта індустріальної та природної спадщини є складним і водночас перспективним напрямом розвитку сучасних туристичних практик. Територія, що виникла внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції, поєднує у собі ознаки індустріального ландшафту та відновленої природної екосистеми.

Індустріальна спадщина Чорнобильської зони представлена об'єктами енергетичної інфраструктури, зокрема комплексом атомної електростанції, містом Прип'ять та іншими техногенними локаціями, що зберігають матеріальні свідчення